

הוצאה הנוגע לדף היומי - שיעור 568

I. מה נקרא מלבוש

- (א) עיטוף הגוף בדבר שדרך להתעטף בו ואפילו זה רק למקצת בני אדם ואפילו רק מקצת הגוף וצריך הנאת הגוף אג"מ (ה - ק"ח - ק"ה). ועיין (מריס נ"ה): דהרועים יוצאין בשק עבה וביריעה מפני הגשמים דמתעטף בו כדרך מלבוש ואף שכוונתו רק לאצולי מטינוף (שו"ע ע"ה - י"ג - י"ד) וזה נקרא מלבוש גמור ומגו דהוה בגד להאי הוה בגד להאי (שנת ס"ג - זרע"י ד"ה חלל)
- (ב) אפילו בלא עטיפת הגוף מ"מ כיון שזה נכנס בגופו להסר צער הגוף נחשב מלבוש משא"כ באוכל לתוך פיו שזה משאוי. כגון מוך שבאזנו ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה ובפלפל ובגרגיר מלח בפיה מותר לצאת בשבת עיין (שנת ס"ד): וש"ע (ע"ג - ט"ז)
- (ג) אפילו בלא עטיפת הגוף ולא נכנס בגופו כגון מקל של חיגר או סומא שאינו יכול לילך בלא מקל מותר דהו"ל כמנעל ידיה. ועיין בספר בתוספות שבת (ס"ק ל"ז) דאם יכול לילך בלא מקל אסור מתרי טעמי (א) דלא הוה תכשיט (ב) דחיישינן דלמא אוחז בידו ואתי לאתויי ד' אמות ברה"ר. ועיין בבה"ל שיש כאן דאורייתא (שנת ס"ג - י"ז ד"ה חלל)
- (ד) לבוש על גוף האדם ואין משתמש לגופו מותר כגון שעון יד לשיטת האג"מ (ה - ק"ה) וראיתו מטבעת שיש עליה חותם לאיש שתשמישו הוא למלאכה שאסורה (שנת ס"ג) וסודר שבצוארן לקנח בו פיו ועיניו ולא צריך להקיף כל הגוף משא"כ במלבוש גמור
- (ה) תיבה על ראשו משום הגשמים אין יוצאין בו (ע"ה - כ"ה) דאין דרך להתעטף בו ובשק מותר משום דרך הרועים לצאת בו. ועיין במ"ב (ס"ק ע"ג) להרא"ש שק מלבוש אבל שק ממש לא. ולהרשב"א דאפילו שק ממש מותר אם דרך הרועים כן.
- (ו) ועיין בשו"ת מהרש"ג (ז - מ"ח) דכל שהוא לבוש על דרך שבני אדם מחשבין ללבישה מותר וכל שהוא לבוש על דרך שבני אדם אין מחשבין אותו ללבישה אלא להוצאה והוי מוציא בשבת ואסור

II. הדוגמאות

- (א) כפתור רפויה שתלויה רחוק מן הבגד בדרך דבני אדם להקפיד עליו שנראית מגונה ואין דעתו לתקן כפתור זה מותר לצאת בהם לרה"ר דאינם חשובים אצל האדם וה"ה תוויות המחיר (שש"כ י"ח - מ"ד) אמנם עיין בל"ט מלאכות של רב Ribiat שחלק עליו שכיון שהוא גנאי ללבושו אסור לצאת בו דכיון שהקפיד עליו אינו בטל ודומה לדין רוק שנתלש (פירוטין ז"ח): דאסור לצאת בו ד' אמות ברה"ר ועוד הביא המנחת שבת (פ"ד - כ"ז) שנסתפק בדין כפתור רפויה ותלויה רחוק מן הבגד וכ"כ התשובות והנהגות (ה - ר"ט) דאסור ולכאורה יש לחלק בין רוק שנתלש לדבר שמחובר לבגד (וכ"כ רב Ribiat עצמו) שאסור לצאת במעות התפור בתוך בגדו רק משום שמא יקחנו משם כמו שכתב הב"י (סו"ס ע"ה) וכ"כ הרמ"א (ע"ה - כ"ג) דמותר לצאת במטפחת אף אם מחובר לכסות ועיין בשער הציון שהביא דעת הגר"א דדבר שהוא מחובר להבגד בטל אצלו אפילו אם הוא דבר חשוב והמג"א חלק עליו רק מטעם שהוא רק לשבת אבל אם הוא דרכו להיות מחובר בחול ודאי בטל ולכן בכפתור שלנו הוא מחובר להבגד ודרכו להיות מחובר ולכאורה אין נפק"מ אם הוא מגונה או לא וכ"ש אם אינו רוצה לתופרו אחר שבת והגרשז"א הסכים לפסק של השש"כ שלא הגיה על זה שום דבר (נחלק ג) ועיין באג"מ (ס - י"ח - ל"ח) דכתב על ענינינו ולא הזכיר כלל חילוק בין מגונה לאינו מגונה וגם המנחת יצחק (ג - ל"ו) לא חלק
- (ב) כפתור רזרבה ג"כ מותר מטעם שמחובר לבגדו ועוד דמלכתחילה מחברים אותו ותפקידו להיות מחובר במקום זה לשם רזרבה (שש"כ י"ח - קל"א בשם הגרשז"א) ושמעתי מרב דוד פיינשטיין דמותר מטעם אחר דהיינו משום דאין דעתו עליו כלל וגם אינו יודע מי שישתמש בכפתור רזרבה
- (ג) אמנם לצאת בטלית קטן וציצית בכיסו מותר שדרכו בכך בחול וזה דרך לבישה ושמעתי בשם רב משה דאסור משום מרזב שנעשה בטלית קטן תחת בגדו
- (ד) מותר לצאת בסיכה על כובע קטן שהיא בית יד להכיפה (מ"ב ע"ג - כ"ד) ואולי מותר לצאת בה גם כשעה שאינה מחזיקה (שש"כ י"ח - קכ"ז)

- (ה) פלטה ליישר שיניים (bite plate) מותר ללבושו שאין זה באיסור מתקן ומותר לצאת בה לרה"ר דהוי דומיא לקמיע מומחה (שש"כ י"ח - קי"ג)
- (ו) מותר לצאת לרה"ר בכגד להחזיק יד שכואבת (sling) וגם בצמר גפן כאזנו הכואבת וחגורה שנקרא rupture belt שתורת בגד עליהם ואין בהם איסור רפואה וה"ה i.v. heplack
- (ז) מוך להפסק טהרה עיין באג"מ (ג - מ"ז) שאולי יש להתיר משום שהוא הוצאה שלא כדרכו כלל והוי שינוי גמור ונשאר בצ"ע ובשש"כ בשם הגרשו"א כתב (י"ח - פ"ז) דחשוב כאחד מבגדיה ולא דמי למוך שהתקינה לנידתה דהוי רק להציל מלכלוך ויותר דומה לשעון יד דאינו אלא כדי לדעת הזמן ואפי"ה כיון שרבים לובשים אותו כדי לדעת הזמן נחשב שפיר למלבוש וה"ה בהמוך (שס צחלק ג)
- (ח) מותר לצאת לרה"ר בלבישת orthopedic supports & insoles אבל לא כשהם בסנדלים פתוחים (מ"ב ע"ג - מ"ד) דהרי יש חשש שיפלו ואתי לאתויי ד' אמות ברה"ר מ"מ בסנדלים פתוחים לחוד יש מקום להתיר דאין אנו הולכין יחף (מ"ב ע"ב - ס"ב)
- (ט) זקן או חולה שאינו יכול לילך בלא מקל מותר לילך בו אבל אם אפשר לו לילך זולתו ואינו נוטלו אלא להחזיק עצמו אסור (ע"ב - י"ז) ואפילו בחורף על קרח אין להתיר (ע"ג) ובמקל תפארת שנושאו לכבוד אסור לצאת בו (מ"ב ע"ב - ס"ו) ודלא כהאליהו רבה שהתיר
- (י) הליכת נכה בקביים לכאורה דינו דומה לחולה וזקן באות הקודם ומי ששכח הקביים בביתו אין להתיר לנכרי להביאו דודאי ע"י סיוע דאינשי יוכל לילך (אג"מ ד - ז - צסופו)
- (יא) i.d. wrist tag - עיין באג"מ (ב - קי"ב) דמותר לצאת בשעון יד שנחשב לבישה ממש וראיתו מטבעת שיש עליה חותם לאיש וכשיתקלקל החותם לא ילבושו ומ"מ מותר אף שעיקר הלבשה הוא לתשמיש וה"ה בנ"ד שהוא לבוש על גופו ודרכו בכך מותר (אג"מ ה - כ"ד - י)
- (יב) לצאת לרה"ר כשמעיל נתון על כתפיו (בלי ללבוש את חשרוולים) הוי דרך לבישה וראיה מסודר (ע"ב - ל"ד ובמ"ב קי"ז) ומ"מ ברה"ר גמורה נכון להחמיר דאולי יש לחשוש דשמא יפול (שש"כ י"ח - כ"ד)
- (יג) כיסוי האזנים בזמן שהקור גדול מותר דומיא דכפפות (שש"כ י"ח - ד)
- (יד) יכול להגביה מכנסים שלו שלא יתלכלך בשלג אבל רק מעט ולא הרבה דנעשה כמרוזב (מ"ב ע"ב - קי"ח) ולא דרך מלבוש הוא ודעת השו"ע (ע"ב - ל"ב) אפילו הרבה מותר ודעת הט"ז אפילו מעט אסור אמנם טליתו אסור אפילו להגביה מעט אבל להתנאות מותר (ע"ב - ל"ב)
- (טו) לצאת בשרוולים כופלים איזה פעמים (rolled-up sleeves) עיין באג"מ (ה - י"ח - כ"ט ול"ד) ול"ט מלאכות (Ribiat רב 528A) שכתב בשם רב משה דלאנשים שרוצים ללבוש דוקא בגד בעל זרועות ארוכות אפילו בשעת החום להם הוא דרך לבישה ושרי ולשאר אנשים אסור דאין צריך כלל לחלק המקופל ואבאר
- (טז) פשוט דלהיש אוסרים קמיע שאינו מומחה אסור אף בחול משום דרכי האמורי (אג"מ ה - י"ח - כ"ז לשיטת הגר"א)
- (יז) פילים של nitro-glycerine אין דומה לקמיע מומחה ומותר מטעמים אחרים (שיעור 109) I.V. heplack מותר שהוא לבוש על גוף האדם ודרכו בכך בחול
- (יח) שתי מפתחות מכסף שעשוי בצורת תכשיט ולובשים על הבגד או העניבה אין נכון לצאת בו לרה"ר ועיין במ"ב (ע"ב - סקמ"ז) דמותר רק כשמוציאו לשם תכשיט וזה אפילו להיש אומרים וכ"כ השער הציון דאילו הוציאו להשתמש בו בודאי אסור והתכשיט הזה נקרא מפתח שבת ואין מתכוין לתכשיט וראיה דאם מחליף המנעול אינו ילבש התכשיט לעולם וזה במפתח אחת וכ"ש בשתיים וצ"ע עיין שס בבית יוסף וכן סבר רב דוד שטיינווערצעל וכן שמעתי מרב דוד פיינשטיין
- (יט) יציאה בשבת במכשיר ראדיא שלובשין על בגדיו סמוך ללידת אשתו עיין בשיעור 259 (V)

(כ) לצאת באבנט המיוחד לתפילה אם מכנסיו כבר קשורים בחגורה רגילה אסור עיין בשיעור 259 (IV)